

**КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»
Протокол від 18.12.2025 №5

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»
Наталія ЧЕПУРНА
Наказ від 26.12.2025 № 127

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації вчителів української мови і літератури закладів
загальної середньої освіти «РЕАЛІЗАЦІЯ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ
ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ У ДРУГОМУ ЦИКЛІ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ (7–9 КЛАСИ): ЗМІСТОВІ
ПРІОРИТЕТИ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ МОДЕЛІ Й ІННОВАЦІЙНІ
МЕТОДИКИ»**

Розробники: комунальний навчальний заклад «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради» (Січкарь С.І., Архипова В.П., методисти лабораторії гуманітарних дисциплін комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»).

Напрямок підвищення кваліфікації: сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН від 12.10.2022 № 904).

Термін дії програми: з 26.12.2025 до 26.12.2030 року.

Рецензенти:

Назаренко Галина, доктор педагогічних наук, професор, проректор із науково-методичної роботи комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»;

Казміренко Тетяна, консультант з української мови і літератури комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Монастирищенської міської ради».

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. В умовах воєнного стану та глобальних викликів — цифровізації, децентралізації та євроінтеграції — сучасний учитель має організовувати освітній процес згідно з державними стандартами, забезпечуючи інклюзивність та високу цифрову компетентність. Зокрема, реалізація Державного стандарту базової середньої освіти в межах циклу предметного навчання вимагає від учителя української мови і літератури готовності до побудови партнерських стосунків на основі загальнолюдських цінностей та створення безпечного освітнього середовища. Це, своєю чергою, стосується постійного оновлення та розвитку професійних компетентностей педагогів мовно-літературної галузі, здатних ефективно використовувати сучасні цифрові технології в умовах нових освітніх вимог.

Програма підвищення кваліфікації вчителів української мови і літератури закладів загальної середньої освіти «Реалізація мовно-літературної освітньої галузі у другому циклі базової середньої освіти Нової української школи (7–9 класи): змістові пріоритети, організаційні моделі й інноваційні методики» (далі – програма) спрямована на підготовку вчителів до роботи за новим Державним стандартом базової середньої освіти в контексті вимог законодавства, зокрема Конституції України, законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», та на виконання заходів державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», з урахуванням положень: постанов Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», від 21 серпня 2019 року № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників», професійного стандарту за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2024 року № 1225, інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність учителя, та з урахуванням європейського вектора розвитку освіти України, стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі освіти та професійного розвитку педагогів.

Цільова група: учителі української мови і літератури закладів загальної середньої освіти, які забезпечують реалізацію державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання).

Обсяг (тривалість): 30 год / 1 кредит ЄКТС.

Особливості реалізації програми: інтенсивна форма (2 тижні у будні дні та, можливо, у суботу).

Для реалізації програми залучаються тренери-педагоги, які пройшли відповідне навчання або підготовку за змістом програми.

Програма у повній мірі враховує специфіку мовно-літературної освітньої галузі та передбачає організацію короткострокових курсів з

інтенсивним графіком навчання впродовж 2 тижнів (крім робочих днів, можливе навчання у суботу).

Вивчення деяких питань модулів, окремих тем, послідовність вивчення, загальна кількість годин на вивчення тем можуть бути змінені, окремі питання тем програми можуть бути перенесені в інші теми залежно від загальної концепції робочої програми навчання.

Теоретична складова програми реалізується через інтерактивні відеолекції, вебінари, відеоконференції тощо. Практична складова – через практикуми, навчальні тренінги, семінари, майстер-класи із використанням технологій дистанційного навчання.

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу для дистанційного навчання в синхронному режимі: комп'ютерна техніка (комп'ютер, вебкамера, мікрофон або ноутбук), доступ до швидкісного інтернету, дистанційна платформа інституту як суб'єкта підвищення кваліфікації, програмне забезпечення для проведення відеоконференцій.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна, дистанційна в синхронному режимі (онлайн).

Навчальні заняття в синхронному режимі при дистанційній формі навчання проводяться з використанням спеціального програмного забезпечення для проведення вебконференцій з обов'язковою участю слухачів.

У разі вимкнення електроенергії або з інших об'єктивних причин, які унеможливають підключення слухача до занять у синхронному режимі, за його запитом буде надана можливість переглянути відеозапис заняття.

Мета підвищення кваліфікації: розвиток компетентностей учителів ЗЗСО щодо організації освітнього процесу з української мови і літератури відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа».

Завдання підвищення кваліфікації:

- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей учителів закладів загальної середньої освіти, необхідних для реалізації Державного стандарту базової середньої освіти в межах циклу предметного навчання;
- поглибити й розширити компетентності вчителів української мови і літератури закладів загальної середньої освіти з методики викладання в межах циклу предметного навчання базової середньої освіти;
- активізувати розвиток значущих професійних якостей учителів закладів загальної середньої освіти;
- удосконалити професійні вміння вчителів української мови та літератури закладів загальної середньої освіти відповідно до основних напрямів реалізації Державного стандарту базової середньої освіти в межах циклу предметного навчання.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:
мовно-комунікативна (A1), предметно-методична (A2),
інформаційно-цифрова (A3), оцінювально-аналітична компетентність (ГЗ).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- Знання вимог Державного стандарту базової середньої освіти, змісту Типової освітньої програми та модельних програм із мовно-літературної освітньої галузі.
- Розуміння вікових та індивідуально-психологічних особливостей підліткового віку.
- Здатність аналізувати освітні потреби, рівень сформованості компетентностей учнів та ефективність обраних методів, форм і технологій навчання.
- Готовність адаптувати навчальний контент і цифрові ресурси для розробки програм та методів, що стимулюють пізнавальну діяльність і професійний розвиток.
- Спроможність використовувати практики, що заохочують здобувачів освіти до ефективної взаємодії під час викладання української мови і літератури.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації: поточне виконання кейс-завдань та підсумкове тестування (прохідний поріг – 75%).

Система оцінювання побудована на компетентнісному підході та передбачає не лише перевірку теоретичних знань, а й оцінювання здатності застосовувати здобуті знання на практиці. Результати навчання за програмою оцінюватимуться за бальною шкалою.

Документ про підвищення кваліфікації: за результатами виконання програми педагогічним працівникам видається сертифікат, технічний опис, дизайн, спосіб виготовлення, порядок видачі якого відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами).

Вартість: 470 гривень.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено лекційні та практичні заняття, самостійна робота слухачів та підсумкові заходи.

Особливістю *практичних занять* є виконання вправ, проведення досліджень, аналіз конкретних ситуацій і розв’язання професійних кейсів.

Самостійна робота слухачів містить завдання:

- для подальшого поглиблення знань із нормативно-правового забезпечення, яким регулюється питання створення безпечного і здорового простору ЗЗСО;
- з моделювання, дослідно-пошукової роботи, що покликані розвинути навички критичного мислення, рефлексії, аналізу ситуацій, прийняття правильних управлінських рішень;
- із удосконалення практичної складової професійних компетентностей педагогів і керівників зі створення безпечного простору ЗЗСО в умовах надзвичайних ситуацій, бойових дій.

Підсумковими заходами є тестування, самооцінювання за допомогою Google-форми, що сприятимуть комплексній оцінці засвоєння матеріалу й формуванню навичок систематизації та аналізу отриманих знань.

Зміст програми складається з трьох модулів та дванадцяти взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за програмою слухачі складають підсумковий тест із тридцяти шести питань. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту програми, складає: 30 год, із них: 6 год — лекційні заняття, 20 год — практична робота, 2 год — самостійна робота, 2 год — контрольні заходи.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Нормативно-правове забезпечення реформи загальної середньої освіти					
Тема 1.1. Державний стандарт базової середньої освіти. Реалізація концептуальних засад Нової української школи через вимоги Державного стандарту базової середньої освіти в циклі предметного навчання	2	-	-	-	2
Тема 1.2. Типова освітня програма та Типовий навчальний план. Загальні концепції модельних програм із української мови і літератури, унікальність їхнього змісту та видів навчальної діяльності. Конструювання навчальної програми із української мови і літератури	-	2	-	-	2
Тема 1.3. Концептуальні засади мовно-літературної освітньої галузі (2025-2030): стан і виклики професійної діяльності вчительства, конструктивні рішення щодо професійного зростання педагогів	-	2	-	-	2
Усього годин за модулем	2	4	-	-	6

МОДУЛЬ 2. Організація освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти					
Тема 2.1. Сучасні підходи до навчання в Новій українській школі. Компетентнісний підхід як ключова складова викладання української мови і літератури	2	2	-	-	4
Тема 2.2. Психолого-педагогічні умови організації освітнього процесу в Новій українській школі. Психологічні основи безконфліктної педагогічної взаємодії з підлітками	2		-	-	2
Тема 2.3. Особливості впровадження інклюзивного навчання та реалізація педагогічної підтримки учнів з особливими освітніми потребами на рівні базової середньої освіти	-	2	-	-	2
Тема 2.4. Цифрові технології педагогічної діяльності. Освітні інструменти (платформи, ресурси) та принципи групової онлайн-комунікації на уроках української мови і літератури	-	2	-	-	2
Усього годин за модулем	4	6	-	-	10
МОДУЛЬ 3. Професійний розвиток педагога в умовах Нової української школи					
Тема 3.1. Практичні аспекти формування м'яких навичок (soft skills) у діяльності сучасного вчителя: значення, інструменти розвитку та вплив на ефективність освітнього процесу	-	2	-	-	2
Тема 3.2. Універсальний дизайн навчання: гнучкий підхід до моделювання уроку української мови і літератури	-	2	-	-	2
Тема 3.3. Практичний інструментарій для сучасного оцінювання досягнень учнів та особливості його застосування	-	2	-	-	2
Тема 3.4. Кейс методичних практик та інструментів викладання української	-	2	2	-	4

мови і літератури в класах Нової української школи					
Тема 3.5. Освітні втрати здобувачів базової середньої освіти та ефективні практики їх подолання	-	2	-	-	2
Усього годин за модулем	-	10	2	-	12
Підсумкові заходи	-	-	-	2	2
Діагностування результатів навчання	-	-	-	1	1
Рефлексія якості навчання за програмою курсу	-	-	-	1	1
Усього	6	20	2	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Нормативно-правове забезпечення реформи загальної середньої освіти

Тема 1.1. Державний стандарт базової середньої освіти. Реалізація концептуальних засад Нової української школи через вимоги Державного стандарту базової середньої освіти в циклі предметного навчання

Державний стандарт базової середньої освіти: структура та зміст базової середньої освіти, ціннісні орієнтири, наскрізні лінії, ключові та предметні компетентності, освітні галузі. Опис компетентностей включно з базовими знаннями з кожної освітньої галузі, наскрізних умінь, обов'язкових результатів навчання та орієнтирів для оцінювання.

Структура та зміст базової середньої освіти, інноваційні підходи щодо навчання та організації освітнього процесу.

Обов'язкові результати навчання учнів на рівні базової середньої освіти та загальний обсяг їх навчального навантаження за освітніми галузями.

Тема 1.2. Загальні концепції модельних програм із української мови і літератури, унікальність їхнього змісту та видів навчальної діяльності. Конструювання навчальної програми із української мови і літератури

Аналіз нових модельних програм із української мови і літератури. Академічна свобода вчителя в реалізації змісту модельної програми.

Базовий навчальний план. Конструктор навчальних програм як цифровий інструмент трансформації модельних навчальних програм.

Роль підручника та його функцій в освітньому процесі, варіативність використання підручника як засобу навчання на уроках словесності (ментальна карта «Підручники «Українська мова» «Українська література» Нової української школи»). Аналіз підручників із української мови і літератури Нової української школи в рамках реалізації основних підходів до

навчання. Характеристика структурних компонентів підручника, текстові і позатекстові складові. Особливості викладу навчального матеріалу та побудови методичного апарату, що спрямовані на підтримання інтересу здобувачів освіти. Забезпечення виховної, здоров'ябережувальної функції навчальної книги.

Сучасний електронний мультимедійний підручник як цілісна дидактична система для забезпечення навчання за індивідуальними й оптимальними навчальними програмами з керуванням процесу навчання.

Розроблення навчальної програми на основі модельної програми, планування занять. Академічна свобода вчителя в реалізації змісту модельної програми.

Планування освітньої діяльності; методи, форми, прийоми навчання. Орієнтація освітнього процесу на особистість.

Підходи до навчання: особистісно орієнтований, інтегративний, компетентнісний, діяльнісний.

Тема 1.3. Концептуальні засади мовно-літературної освітньої галузі (2025-2030): стан і виклики професійної діяльності вчительства, конструктивні рішення щодо професійного зростання педагогів

Нові концептуальні засади мовно-літературної освітньої галузі: ключові пріоритети та мета галузі, інноваційні вектори розвитку, перехід від знаннєвої до компетентнісної та ціннісної парадигми навчання.

Основні виклики професійної діяльності педагога, пов'язані з внутрішніми особливостями галузі, та пропоновані рішення. «Я-орієнтири» для відстежування поступу розвитку учнівства. Особливості реалізації ключових компетентностей та наскрізних умінь в межах предметного навчання.

Ключові напрями реалізації Концепції: урівноваження теоретичного й практичного компонентів навчання; системне оновлення програм і підручників, цифровізація світу, системна робота з подолання освітніх втрат.

МОДУЛЬ 2. Організація освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти

Тема 2.1. Сучасні підходи до навчання в Новій українській школі. Компетентнісний підхід як ключова складова викладання української мови і літератури

Реалізація учителем компетентнісного підходу як необхідної складової формування в учнів готовності використовувати отримані знання на практиці, вироблення умінь та навичок, необхідних у реальному житті.

Упровадження інтегрованих методів навчання та різних видів діяльності з метою розвитку пізнавальної, комунікативної та особистісної активності учнів.

Проблемне та проєктне навчання, розвиток критичного мислення, дослідницько-пошукова діяльність з метою компетентісно орієнтованої підготовки учнів.

Проектне навчання (проблема, планування, пошук, продукт, презентація, портфоліо), його переваги для учнів та вчителів, організація та

особливості впровадження у циклі предметного навчання. Етапи організації проєктної діяльності школярів. Види освітніх проєктів. Основні вимоги до організації проєктної діяльності в процесі вивчення української мови і літератури.

Тема 2.2. Психолого-педагогічні умови організації освітнього процесу в Новій українській школі. Психологічні основи безконфліктної педагогічної взаємодії з підлітками

Готовність педагогічних працівників до безконфліктної взаємодії із здобувачами освіти підліткового віку в умовах реформи НУШ. Діалогічність взаємодії учасників освітнього процесу. Особистісне удосконалення педагогічних колективів закладів освіти. Психологічні закономірності конфлікту як особливого виду взаємодії. Структура конфлікту. Причини виникнення конфлікту під час педагогічної взаємодії з підлітками. Варіанти взаємодії в конфліктних ситуаціях. Процесуальна діагностика актуальних педагогічних ситуацій щодо виявлення потенційної конфліктогенності у стосунках та її попередження.

Педагогічні умови розвитку пізнавальних здібностей та активності підлітків. Когнітивний розвиток підлітків. Особливості підлітків «цифрового» покоління. Пізнання як процес. Фактори формування пізнавальної активності (внутрішні та зовнішні). Стратегії та методи формування пізнавальної активності. Бар'єри у формуванні пізнавальної активності підлітків та шляхи їх подолання. Індивідуальна освітня траєкторія здобувача освіти.

Тема 2.3. Особливості впровадження інклюзивного навчання та реалізація педагогічної підтримки учнів з особливими освітніми потребами на рівні базової середньої освіти

Теоретичні та нормативно-правові засади інклюзивної освіти в Україні: принципи, концептуальні положення та нормативно-правове забезпечення. Роль педагога в реалізації інклюзивного навчання.

Особливості психолого-педагогічного супроводу учнів з особливими освітніми потребами (ООП): розуміння видів ООП, етапів діагностики та роботи з висновками ІРЦ (інклюзивно-ресурсного центру).

Складання та реалізація Індивідуальної програми розвитку (ІПР): структура, зміст, корекційно-розвиткові послуги та визначення індивідуальних освітніх цілей.

Адаптація та модифікація навчального матеріалу та освітнього середовища: прийоми диференціації завдань, методичні стратегії роботи на уроці та поза ним.

Педагогічна підтримка учнів в інклюзивному класі: співпраця з асистентом учителя, батьками та фахівцями корекційно-розвиткового спрямування.

Тема 2.4. Цифрові технології педагогічної діяльності. Освітні інструменти (платформи, ресурси) та принципи групової онлайн-комунікації на уроках української мови і літератури

Шляхи підвищення ефективності якості освіти і надання усім учням рівного доступу до навчання. Зміна традиційних підходів на сучасні, наближені до реалій кожного школяра.

Особливості цифрової компетентності вчителя як складової професійного розвитку.

Алгоритми застосування новітніх освітніх платформ та інтернет-ресурсів для організації сучасного уроку.

Можливості та формати освітніх платформ та інтерактивних додатків для організації уроків словесності.

Поняття штучного інтелекту в освіті та навички роботи з чат-ботом Chat GPT.

Специфіка, принципи та особливості онлайн-комунікації.

МОДУЛЬ 3. Професійний розвиток педагога в умовах Нової української школи

Тема 3.1. Практичні аспекти формування м'яких навичок (soft skills) у діяльності сучасного вчителя: значення, інструменти розвитку та вплив на ефективність освітнього процесу

Сутність та класифікація м'яких навичок (Soft Skills): критичне мислення, комунікація, креативність, співпраця, емоційний інтелект. Значення Soft Skills у контексті компетентнісного підходу НУШ.

Методичні стратегії інтеграції Soft Skills у зміст уроків української мови і літератури: використання дискусій, дебатів, кейс-методів, рольових ігор та проєктної діяльності.

Формування навичок критичного мислення засобами літературного твору: прийоми аналізу тексту, роботи з гіпотезами, виявлення маніпуляцій та аргументованого висловлювання власної позиції.

Розвиток комунікативної та командної компетентності: ефективна організація групової роботи, надання конструктивного зворотного зв'язку, прийоми публічних виступів та презентації результатів (ораторське мистецтво).

Тема 3.2. Універсальний дизайн навчання: гнучкий підхід до моделювання уроку української мови і літератури

Використання універсального дизайну в освіті: мета, принципи.

Концептуальні основи універсального дизайну навчання: принципи, мета та переваги UDL як філософії освітнього процесу, спрямованої на доступність для всіх учнів.

Надання множинних засобів залучення (Why). Мотивація та зацікавленість учнів на уроках словесності (вибір завдань, використання особистого досвіду).

Надання множинних засобів представлення інформації (What). Подача навчального матеріалу (тексти, правила, схеми) у різних форматах (аудіо, візуально, тактильно) для урахування різних стилів сприйняття.

Надання множинних засобів дії та вираження (How). Демонстрація учнями власних знань різними способами (письмо, усне висловлювання, відео, інфографіка, малюнки).

Використання технологій та інструментів для усунення бар'єрів під час вивчення української мови та літератури (наприклад, альтернативні формати текстів, гнучке оцінювання).

Алгоритм планування уроку з української словесності, що враховує потреби та можливості максимально широкого кола учнів.

Проектування уроків української мови та літератури, що враховують різноманітність потреб учнів та роблять навчання максимально гнучким та доступним.

Тема 3.3. Практичний інструментарій для сучасного оцінювання досягнень учнів та особливості його застосування

Вимоги Державного стандарту до обов'язкових результатів навчання учнів на рівні базової середньої освіти (у циклі предметного навчання).

Основні підходи (бальний, вербальний, рівневий) до вираження оцінки.

Моделі оцінювання. Класифікація видів оцінювання. Технології оцінювання ключових і предметних компетентностей та навчальних досягнень здобувачів освіти в Новій українській школі.

Упровадження сучасних технологій оцінювання з урахуванням специфіки предмета із метою налагодження ефективної організації процесу оцінювання, прогнозування і коригування; визначення стану реалізації цілі навчальної діяльності здобувачів освіти, відстеження рівня їхніх досягнень, розвитку самостійності і взаємодії, відслідковування прогресу в навчанні тощо.

Тема 3.4. Кейс методичних практик та інструментів викладання української мови і літератури в класах Нової української школи

Створення ефективного освітнього середовища для успішної реалізації діяльнісного підходу. Аналіз сучасних підходів до організації навчання.

Урахування принципів та характеристик сучасних підходів у щоденних практиках педагогів. Структура уроку в контексті діяльнісного підходу. Критичне мислення учнів як ключовий індикатор освітньої діяльності учнів.

Алгоритм діяльності вчителя під час формувального оцінювання. Об'єкти оцінювання: навчання (моніторинг поступу, рівень компетентності у порівнянні з цілями і критеріями); навички роботи.

Самооцінювання та взаємооцінювання. Формування адекватної самооцінки освітньої діяльності.

Портфоліо як один із методів формувального оцінювання навчального поступу учнів.

Організаційно-процесуальне забезпечення навчання української мови та літератури в школі (оформлення шкільної документації: календарне планування, журнал, щоденник спостереження тощо).

Створення сучасного креативного освітнього простору. Навички XXI століття, що відповідають наскрізним умінням НУШ: медіаграмотність, критичне та системне мислення, здатність працювати в команді, комунікативна мобільність, здатність до навчання впродовж життя.

Електронна лінгводидактика (дигітальна, цифрова) як складова електронних педагогічних наук. Нові умови реалізації педагогіки, дидактики

та лінгводидактики, наповнення змісту шкільної мовної освіти новими методами, засобами навчання задля осучаснення освітнього процесу, підвищення його продуктивності.

Тема 3.5. Освітні втрати здобувачів базової середньої освіти та ефективні практики їх подолання

Запити до освіти з боку суспільства. Дослідження освітніх втрат. Поняття та види освітніх втрат у базовій середній освіті. Причини освітніх втрат у сучасних умовах (пандемія, війна, дистанційне навчання). Вплив освітніх втрат на навчальну мотивацію та академічну успішність учнів.

Діагностика та оцінювання рівня освітніх втрат здобувачів освіти. Ефективні методики надолуження навчального матеріалу (catch-up learning).

Використання цифрових технологій і онлайн-ресурсів на заняттях з надолуження. Професійна готовність учителя до роботи з навчальними прогалинами.

Моніторинг і оцінювання ефективності впроваджених практик. Подолання освітніх втрат: підходи, методичні рекомендації, цифрові ресурси.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Компаративний аналіз. Дослідження й аналіз модельних навчальних програм з української мови/української літератури з метою визначення основних підходів викладання предмета та ефективності запропонованих видів мовленнєвої діяльності.

2. Адаптація змісту. Уявіть, що у вашому класі 30% здобувачів освіти мають високий рівень мотивації, а 70% — потребують ігрових методик. Модифікуйте зміст однієї теми модельної програми, запропонувавши два різні шляхи досягнення одного результату.

3. Банк активностей. Для обраної теми з літератури запропонуйте три види діяльності, що реалізують вимоги НУШ: компетентнісне навчання, партнерська взаємодія, діяльнісний підхід.

4. Кросс-курсор. Спроектуйте інтегрований урок або міні-проект, де українська мова/література поєднується з іншим предметом (історією, мистецтвом або математикою/STEM).

5. Рубрикатор успіху. Розробіть критерії оцінювання для конкретного виду діяльності, спираючись на ціннісний аспект обраної модельної програми.

6. Реконструкція уроку. Модифікуйте план-конспект традиційного уроку, урахувавши чотири ключових навички НУШ (креативність, критичне мислення, комунікація, кооперація).

7. Продуктивне портфоліо. Складіть план проекту, результатом якого стане матеріальний носій проектної діяльності («кінцевий продукт»).

8. Інклюзія в дії. Оберіть кілька педагогічних стратегій для формування інклюзивної культури в класі. Прокоментуйте на прикладах їхнє застосування.

9. Віртуальна дошка ідей. Створіть віртуальну дошку для уроку літератури на обрану тему. Сформулюйте правила модерації, зазначення коментарів та складіть перелік «реакцій» (стікерів) для оцінювання думок.

10. Літературний Instagram-профіль. Розробіть шаблон профілю письменника або літературного персонажа, додайте текстовий опис, створіть додаткові комірки із темами/назвами, які мають заповнити учні.

11. Компетентнісні пазли. Створіть банк завдань компетентнісної спрямованості на одну із вибраних тем модельної навчальної програми для 7-9 класів, які одночасно формують предметні знання та розвивають навички Soft Skills.

12. Хмара дефіцитів. Створіть «дорожню карту» тем, які стануть засобом подолання освітніх втрат учнів із предмета.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ І ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові документи

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: розпорядження КМУ від 14.12.2016 № 988-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p> (дата звернення: 09.12.2025).
2. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : Постанова КМУ від 30.09.2020 № 898 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 30.08.2022 №972). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16> (дата звернення: 09.12.2025).
3. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 27.12.2019 №1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.12.2025).
4. Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні: лист МОН від 29.03.2022 № 1/3737-22. URL: <https://bit.ly/3XFHwca> (дата звернення: 09.12.2025).
5. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2020. № 31. Ст. 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 09.12.2025).
6. Професійний стандарт за професіями «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ МОН України від 29.08.2024 № 1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf (дата звернення: 09.12.2025).
7. Про затвердження концептуальних засад освітніх галузей та дорожньої карти реалізації концептуальних засад освітніх галузей на 2025-2030

роки: наказ МОН України від 20.08.2025 № 1163. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-kontseptualnykh-zasad-osvitnikh-haluzei-ta-dorozhnoi-karty-realizatsii-kontseptualnykh-zasad-osvitnikh-haluzei-na-2025-2030-roky> (дата звернення 10.12.25)

Основна література

1. Кобинець Я. Підходи Нової української школи, або Шлях до дитячого серця. URL: <https://www.schoollife.org.ua/pidhody-novoyi-ukrayinskoyi-shkoly-abo-shlyah-do-dytyachogo-sertsya/> (дата звернення: 09.12.2025).
2. Модельні навчальні програми. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/> (дата звернення: 09.12.2025).
3. Пометун О.І. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посіб. Київ, 2020. 104 с.

Додаткова література

1. Абетка інклюзивності і толерантності: науково-популярне видання ІГО «Соціальна синергія». Київ: Видавництво «Теза», 2020. 30 с. URL: <https://bit.ly/3FQSmDs> (дата звернення: 09.12.2025).
2. Бахтіна Г. П. Інформатизація суспільства та проблема «кліпового мислення». URL: <http://kpi.ua/1102-7> (дата звернення: 10.12.2025).
3. Богосвятська А., Кудрик Л. Комунікативна компетентність педагога-коуча. *Зарубіжна література в школах України*. 2020. № 4. С. 12-17.
4. Гусак В.М. Нові ролі педагога у контексті реформ сучасної української школи. Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ: матеріали наук.-практич. конф. URL: <http://conf.zippo.net.ua/?p=79> (дата звернення: 09.12.2025).
5. Максименко Д. Психологічні особливості криз підлітка. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 200с.
6. Руденко І.М. Психологічні техніки емоційної саморегуляції для учасників освітнього процесу в умовах Нової української школи: посібник. Черкаси: КНЗ «ЧОППОП ЧОР», 2022. 57с.